

הלכות שחיטה פרק י

א. שְׁבוּרָה כִּיצַד : הוּא שִׁישְׁתַּבְּרוּ רַב צִלְעוֹתֶיהָ ; וְצִלְעוֹת הַבְּהֵמָה , הֵן אַחַת עֶשְׂרֵה מִכָּאן וְאַחַת עֶשְׂרֵה מִכָּאן . נִשְׁתַּבְּרוּ שֵׁשׁ מִכָּאן וְשֵׁשׁ מִכָּאן , אוֹ אַחַת עֶשְׂרֵה מִכָּאן וְאַחַת מִכָּאן טְרֵפָה : וְהוּא , שִׁישְׁתַּבְּרוּ מִחֲצִיץ שְׁלֵמוֹל הַשְּׁדֵרָה .

ב. נִשְׁתַּבְּרוּ שֵׁשׁ מִכָּאן וְשֵׁשׁ מִכָּאן אִם הָיוּ צִלְעוֹת גְּדוּלוֹת שִׁישׁ בָּהֶן מוֹחַ , טְרֵפָה ; וְאִם לֹאוֹ , אָף עַל פִּי שֶׁהֵן רַב , וְאָף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁתַּבְּרוּ כֻּלָּפֵי הַשְּׁדֵרָה מִתֶּרֶת .

ג. וְכֵן אִם נִעְקְרוּ רַב צִלְעוֹתֶיהָ , טְרֵפָה ; וְאִם נִעְקְרָה אֶפְלוֹ צִלְע אַחַת , וְחֲצִי חֲלִיתָהּ עִמָּה שֶׁהִצִּלַּע תִּקְוָעָה בָּהּ הָרִי זֶה טְרֵפָה .

ד. וְכֵן אִם נִעְקְרָה מִן הַשְּׁדֵרָה חֲלִיָּה אַחַת אֶפְלוֹ הִיָּתָה מִן הַחֲלִיּוֹת שְׁלֵמֻטָּה מִן הַכֶּסְלִים שָׁאִין בָּהֶן צִלְעוֹת , הָרִי זֶה טְרֵפָה .

ה. בַּהֶמָּה שֶׁנִּשְׁמַט הֵיָרֵךְ שְׁלֵה מַעֲיָקְרוֹ , וַיֵּצֵא מִן הַכֶּף שְׁלוֹ אִם נִתְּאֶפְלוּ נִיבִיו , וְהֵן הִיתְרוֹת שֶׁבַעֲצָם הַכֶּף שְׁיוּצָאוֹת עַל הָעֲצָם הַזֶּכֶר וְאוֹחֲזוֹת אוֹתוֹ הָרִי זֶה טְרֵפָה ; וְאִם לֹא נִתְּאֶפְלוּ , מִתֶּרֶת . וְכֵן בַּעוֹף אִם נִשְׁמַט יָרְכוֹ , טְרֵפָה . נִשְׁמַט כִּנְפוֹ מַעֲיָקְרוֹ , חוֹשְׁשִׁין שְׁמָא נִקְבָּה הִרְאָה שְׁלוֹ ; וּלְפִיכֶךָ בּוֹדֵקִין אוֹתָהּ , וְאַחֲרֵי כֵךְ יֵאָכֵל . וּבַהֶמָּה שֶׁנִּשְׁמַטָּה יָדָהּ מַעֲיָקְרָהּ מִתֶּרֶת , וַאֲיֵין חוֹשְׁשִׁין לָהּ .

ו. גִּלְגֻּלַת בַּהֶמָּה אוֹ חִיָּה שֶׁנִּשְׁטַל מִמֶּנָּה כֶּסֶלֶע אָף עַל פִּי שְׁלֹא נִקְבַּת הַקְרוֹם , טְרֵפָה ; וְאִם נִקְבָּה נִקְבִּים שִׁישׁ בָּהֶן חֲסֵרוֹן , כֶּלֶן מַצְטָרְפִין לְכֶסֶלֶע . וְכֵן גִּלְגֻּלַת שֶׁנִּחְבַּס רַב גְּבָהָה וְרַב הַקֶּפֶה טְרֵפָה , אָף עַל פִּי שֶׁהַקְרוֹם שָׁלֵם וְלֹא חָסַר מִמֶּנָּה כָּלוּם . נִחְבַּס רַב גְּבָהָה וְהָרִי רַב הַקֶּפֶה קַיָּם , אוֹ שֶׁנִּחְבַּס רַב הַקֶּפֶה וְהָרִי רַב גְּבָהָה קַיָּם הָרִי זֶה סֶפֶק טְרֵפָה ; וַיִּרְאֶה לִי שְׁאוּסְרִין אוֹתָהּ .

ז. עוֹף שְׁלֵמִים כְּגוֹן אֲוִזִּים אִם נִקְבַּת עֲצָם גִּלְגֻּלַתוֹ אָף עַל פִּי שְׁלֹא נִקְבַּת קְרוֹם שְׁלֵמוֹת , טְרֵפָה : מִפְּנֵי שֶׁקְרוֹמוֹ רַךְ . עוֹף הַיִּבְשָׁה שֶׁהִכְתּוֹ חֲלָדָה עַל רֹאשׁוֹ , אוֹ שֶׁנִּגְנַף בְּאֶבֶן אוֹ בַּעַץ מִנִּיחַ יָדוֹ בְּצַד הַנֶּקֶב וְנוֹעֵץ , אוֹ מִכְנִיס יָדוֹ לְתוֹךְ פִּיו וְדוֹחֵק לְמַעְלָה : אִם יֵצֵא הַמוֹחַ מִן הַנֶּקֶב בִּידוּעַ שֶׁנִּקְבַּת הַקְרוֹם , וְטְרֵפָה ; וְאִם לֹאוֹ , מִתֶּרֶת .

ח. בַּהֶמָּה שֶׁאֲחֲזָה דָם , אוֹ שֶׁהִיָּתָה מְעֻשָּׁנָת , אוֹ מְצַנֶּנֶת , אוֹ שֶׁאֲכָלָה סֶם שֶׁהוֹרֵג אֶת הַבְּהֵמָה , אוֹ שֶׁשָּׁתָה מִיָּם הָרָעִים הָרִי זֶה מִתֶּרֶת ; אֲכָלָה סֶם שֶׁהוֹרֵג אֶת הָאָדָם , אוֹ שֶׁנִּשְׁכָּה נָחַשׁ וְכִיּוּצָא בּוֹ מִתֶּרֶת מִשּׁוּם טְרֵפָה , וְאַסוּרָה מִשּׁוּם סִכְנַת נַפְשׁוֹת .

ט. נִמְצְאוּ כָּל הַטְּרֵפוֹת הַמְּנוּיּוֹת כְּשִׁיפְרָטוֹ , וְאַפְשָׁר שִׁימְצָאוּ בַּבְּהֵמָה וְחִיָּה שְׁבָעִים ; וְאֵלּוּ הֵן , עַל סֵדֶר שֶׁנִּתְּבָאָרוּ בַּחֲבוּרָה זֶה : (א) דְּרוֹסָה ; (ב) נִקְבַת תְּרִבֶּץ הַוֶּשֶׁט ; (ג) נִקְבַת קְרוֹם שְׁלֵמוֹת ; (ד) נִתְּמַסְמֵס הַמוֹחַ עֲצָמוֹ ; (ה) נִקְבַת הַלֵּב לְבֵית חֲלָלוֹ ; (ו) נִקְבַת קֶנֶה הַלֵּב ; (ז) נִקְבָּה הַמָּרָה ; (ח) נִקְבוֹ קֶנִי הַכֶּבֶד ; (ט) נִקְבָּה הַקֶּבֶה ; (י) נִקְבַת הַפֶּרֶס ; (יא) נִקְבַת הַמָּסוֹס ; (יב) נִקְבַת בֵּית הַכּוֹסוֹת ; (יג) נִקְבוֹ מַעֲיָה ; (יד) יֵצֵאוּ הַמַּעֲעִים לַחוּץ , וְנִהַפְּכוּ ; (טו) נִקְבַת הַטְּחוּל בַּעֲבִיו ; (טז) חֲסֵרָה הַמָּרָה ; (יז) נִמְצָאוּ שְׁתֵּי מְרוּרוֹת ; (יח) חֲסֵרָה הַקֶּבֶה ; (יט) נִמְצָאוּ שְׁתֵּי קְבוֹת ; (כ) חֲסֵר הַפֶּרֶס ; (כא) נִמְצָאוּ שְׁנֵי כְּרָסִים ; (כב) חֲסֵר הַמָּסוֹס ; (כג) נִמְצָאוּ שְׁנֵי מָסוֹסִים ; (כד) חֲסֵר בֵּית הַכּוֹסוֹת ; (כה) נִמְצָאוּ שְׁנֵי בְּתֵי כּוֹסוֹת ; (כו) חֲסֵר אֶחָד מִן הַמַּעֲעִים ; (כז) נִמְצָאוּ שְׁנֵי בְּנֵי מַעֲעִים ; (כח) נִקְבָּה הִרְאָה ; (כט) נִקְבַת הַקֶּנֶה לְמֻטָּה , בַּמָּקוֹם שֶׁאֵינּוּ רְאוּי לְשַׁחֲיטָה ; (ל) נִקְבַת סִמְפוּן

מִסְמְפוֹנֵי רֹאֵה, אִפְלוּ לַחֲבֵרוֹ; (לא) נֶאֱטַם מְקוֹם מִן הָרֹאֵה; (לב) נִמּוֹק סִמְפוֹן מִסְמְפוֹנֵי רֹאֵה; (לג) נִמְצָאת לַחַה סְרוּחָה בְּרֹאֵה; (לד) נִמְצָאוּ בָּהּ מִים סְרוּחִים; (לה) נִמְצָאוּ בָּהּ מִים עֲכוּרִין; (לו) נִתְמַסְמָה הָרֹאֵה; (לז) נִשְׁתַּנּוּ מְרֹאֵיהָ; (לח) נִהְפָּךְ הַיֵּשֶׁט בְּמֶרְאִיו; (לט) חֲסָרָה הָרֹאֵה מִמִּנֵּין הָאוֹנוֹת; (מ) נִתְחַלְפוּ הָאוֹנוֹת; (מא) הוֹתִירוּ הָאוֹנוֹת מִגִּבָּה; (מב) נִסְמְכָה אוֹנָה לְאוֹנָה שְׁלֹא כְסָדְרָן; (מג) נִמְצָאת הָרֹאֵה בְּלֹא חֲתוּף אֲזָנִים; (מד) חֲסָר מְקַצֵּת הָרֹאֵה; (מה) יָבֵשׁ מְקַצֵּת גּוֹפָה; (מו) נִמְצָאת הָרֹאֵה נְפוּחָה וְעוֹמֶדֶת; (מז) צִמְקָה הָרֹאֵה מִפֶּחֶד אָדָם; (מח) חֲסָרָה רֶגֶל, בֵּין מִתְחַלֵּת בְּרִיתָהּ בֵּין שְׁנֵהֶתָךְ; (מט) אוֹ שֶׁהִיתָה יִתְרָה רֶגֶל; (נ) נִטְלָה צִמַּת הַגִּידִים; (נא) נִטְלָה הַכֶּבֶד; (נב) נִטַּל לַחֵי הָעֲלִיּוֹן; (נג) כָּלִיהַ שֶׁהִקְטִינָה בִּיּוֹתֵר; (נד) כָּלִיהַ שֶׁלְקָתָה; (נה) כָּלִיהַ שֶׁנִּמְצָאת בָּהּ לַחַה; (נו) כָּלִיהַ שֶׁנִּמְצָאוּ בָּהּ מִים עֲכוּרִין, אֵף עַל פִּי שְׁאִינֵן סְרוּחִין; (נז) כָּלִיהַ שֶׁנִּמְצָאוּ בָּהּ מִים סְרוּחִין; (נח) נִפְסַק חוּט הַשְּׁדָרָה; (נט) נִמְרָךְ מוֹחַ חוּט הַשְּׁדָרָה, וְנִתְמַסְמָס; (ס) נִקְרַע רֹב הַבֶּשֶׁר הַחוּפָּה אֶת הַכֶּרֶס; (סא) נִגְלַד הָעוֹר שֶׁעָלִיהָ; (סב) נִתְרַסְקוּ אֲבָרֶיהָ מִנְפִּילָה; (סג) נִדְלַדְלוּ הַסִּימָנִין; (סד) נִשְׁתַּבְּרוּ רֹב צִלְעוֹתֶיהָ; (סה) נִעְקְרוּ רֹב צִלְעוֹתֶיהָ; (סו) נִעְקְרָה צִלַּע אַחַת בְּחִלְתָּהּ; (סז) נִעְקְרָה חִלְתָּהּ אַחַת; (סח) נִשְׁמַט הַיֶּרֶךְ מֵעִיקְרוֹ; (סט) חֲסָרָה הַגִּלְגָּלֶת כְּסָלַע; (ע) נִחַבַּס רֹב הַגִּלְגָּלֶת, וְנִתְרוּצֵץ.

י. אֵלֹו הַשְּׁבָעִים חֲלִי שְׁאוּסְרִין אֶת הַבְּהֵמָה וְאֶת הַחִיָּה מִשׁוֹם טְרֵפָה, כִּכֹּר נִתְבָּאֵר כָּל אֶחָד מֵהֶן וּמִשְׁפָּטִיו. וְכָל שְׁאִפְשָׁר מֵהֶן שִׁימְצָא בְּעוֹף בְּאֲבָרִין הַמְצוּיִין בְּעוֹף בְּבֵהֵמָה, דִּינוּ בְּבֵהֵמָה וּבְעוֹף אֶחָד הוּא חוּץ מִטְרָפוֹת שְׁבִכְלִיָּה, וְשִׁבְטָחוֹל, וְשִׁבְאוֹנוֹת הָרֹאֵה: מִפְּנֵי שֶׁהָעוֹף אֵין לוֹ חֲתוּף אוֹנוֹת בְּבֵהֵמָה; וְאִם יִמְצָא, אֵין לוֹ מִנֵּין יָדוּעַ. וְטָחוֹל הָעוֹף עָגוּל כְּמוֹ עֵנָב, וְאִינוּ כְּטָחוֹל הַבְּהֵמָה; וְטְרָפוֹת שְׁבִכְלִיָּה וְשִׁבְטָחוֹל לֹא מְנוּ אוֹתָן בְּבֵהֵמָה כְּדִי שִׁיחִיָּה כְּנִגְדָן בְּעוֹף, וְלִפְיָכֶךָ לֹא נִתְּנוּ לְכָלִיהַ שֶׁהִקְטִינָה שְׁעוֹר בְּעוֹף. וְכֵן כָּל פִּיוּצָא בְּזֶה.

יא. וְשִׁתִּי טְרָפוֹת יֵשׁ בְּעוֹף, יִתֵּר עַל הַבְּהֵמָה, וְאֵף עַל פִּי שִׁישׁ לָהּ אוֹתָן הָאֲבָרִים; וְאֵלֹו הֵן עוֹף שֶׁנִּשְׁתַּנּוּ מִרְאֵי בְּנֵי מַעֲיו מִחֲמַת הָאוֹר, וְעוֹף הַמַּיִם שֶׁנִּקְבַּע עֲצָם רָאשוֹ.

יב. וְאֵין לְהוֹסִיף עַל טְרָפוֹת אֵלֹו, כָּלֵל: שְׁכָל שִׁיאֲרַע לְבֵהֵמָה אוֹ לַחִיָּה אוֹ לְעוֹף חוּץ מֵאֵלֹו שֶׁמְנוּ חֲכָמֵי הַדּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים, וְהַסְפִּימוּ עָלֶיהֶן בְּתֵי דִינֵי יִשְׂרָאֵל אִפְשָׁר שֶׁתַּחֲיָה. וְאִפְלוּ נוֹדַע לָנוּ מִדֶּרֶךְ הָרְפוּאָה, שְׁאִין סוּפָה לַחִיּוֹת. וְכֵן אֵלֹו שֶׁמְנוּ וְאָמְרוּ שֶׁהֵן טְרָפָה אֵף עַל פִּי שִׁירָאָה בְּדִרְכֵי הָרְפוּאָה שֶׁבִּידֵינוּ שֶׁמְקַצֵּתָן אֵינֵן מִמִּיתִין, וְאִפְשָׁר שֶׁתַּחֲיָה מֵהֶן: אֵין לָךְ אֵלֹא מַה שֶׁמְנוּ חֲכָמִים, שֶׁנֶּאֱמַר "עַל-פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךְ" (דְּבָרִים יז, יא).

יג. כָּל טֵבַח שִׁיּוּדַע הַטְרָפוֹת הָאֵלֹו, וְהָרִי הוּא בְּחֻזְקַת כְּשָׁרוֹת מִתֵּר לוֹ לִשְׁחַט וּלְבָדֵק לַעֲצָמוֹ וּלְמַכּוֹר, וְאֵין בְּזֶה חֲשֵׁשׁ: שְׁעַד אֶחָד נֶאֱמָן בְּאִסּוּרִין, בֵּין יֵשׁ לוֹ הִנֵּיָה בְּעֵדוּתוֹ בֵּין אֵין לוֹ. וְכִכֹּר בְּאֶרְנוּ, שְׁאִין לוֹקְחִין בֶּשֶׁר מִטֵּבַח שֶׁשׁוּחַט וּבוֹדֵק לַעֲצָמוֹ בְּחוּצָה לְאֶרֶץ, אוֹ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּזֶמֶן הַזֶּה אֵלֹא אִם כֵּן הִיָּה מִמַּחָה. וְאִם יִצָּאת טְרָפָה מִתַּחַת יָדוֹ מִנְדִּין אוֹתוֹ, וּמַעֲבִירִין אוֹתוֹ; וְאִינוּ חוֹזֵר לְכְשָׁרוֹתוֹ, עַד שִׁילָךְ לְמְקוֹם שְׁאִין מִכִּירִין אוֹתוֹ, וְיִחְזִיר אֲבָדָה בְּדִכְּבָר חָשׁוּב, אוֹ יוֹצִיא טְרָפָה לַעֲצָמוֹ בְּמִמּוֹן חָשׁוּב.